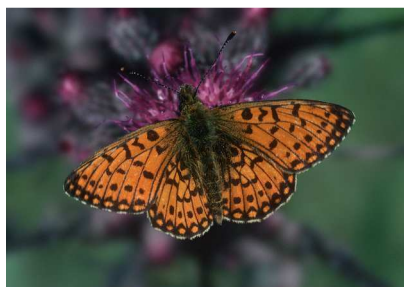

BIJLAGE 6

**Ecologisch onderzoek,
juli 2008**

A&W-rapport 1143

ECOLOGISCHE BEOORDELING VAN WONINGBOUW AAN DIRK BIJVOETWEG TE WERVERSHOOF

in opdracht van

Altenburg & Wymenga ECOLOGISCH ONDERZOEK

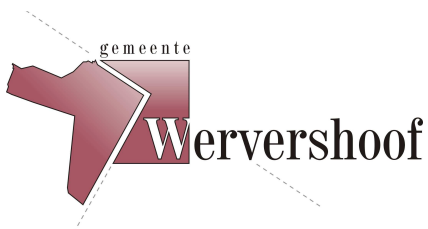
A&W-rapport 1143

ECOLOGISCHE BEOORDELING VAN WONINGBOUW AAN DIRK BIJVOETWEG TE WERVERSHOOF

E.W. de Vries

Altenburg & Wymenga ECOLOGISCH ONDERZOEK BV
Veenwouden
2008

Projectnummer	Projectleider	Status
1242DBV	P. Biezenaar	Eindrapport
Autorisatie	Paraaf	Datum
Goedgekeurd	R. Strijkstra	21 juli 2008

VRIES, E.W. 2008.

Ecologische beoordeling van woningbouw aan Dirk
Bijvoetweg te Wervershoof. A&W-rapport 1143. Altenburg &
Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

OPDRACHTGEVER

Gemeente Wervershoof
Postbus 41, 1693 ZG, Wervershoof
Tel. (0228) 58 71 71

FOTO VOORPLAAT

Zilveren maan, Trijehûs, Kemphanen, Ringslang:
Benny Klazenga, Katlijk

UITVOERDER

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Postbus 32, 9269 ZR Veenwouden
Telefoon (0511) 47 47 64, Fax (0511) 47 27 40
E-mail: info@altwym.nl
Web: www.altwym.nl

INHOUD

1. INLEIDING	1
2. VOorgenomen Plannen	3
2.1. Huidige situatie	3
2.2. Inrichtingsplannen	3
3. RELEVANTE NATUURWAARDEN	5
3.1. Beschermde gebieden	5
3.2. Beschermde soorten	5
4. EFFECTBEPALING EN BEOORDELING	9
4.1. Algemeen	9
4.2. Effecten op beschermde gebieden	9
4.3. Effecten op beschermde soorten	9
4.4. Samenvattende tabel	11
5. CONCLUSIES	13
5.1. Conclusies m.b.t. beschermde gebieden	13
5.2. Conclusies m.b.t. beschermde soorten	13
5.3. Aanbevelingen	14
LITERATUUR	17

BIJLAGEN

Bijlage 1 Relevante natuurwetgeving

1. INLEIDING

Aanleiding

De gemeente Wervershoof beoogt woningbouw op twee percelen aan de Dirk Bijvoetweg aan de zuidwestzijde van de wijk Onderdijk in de gemeente Wervershoof. De plannen bestaan uit de nieuwbouw van ongeveer 70 woningen.

Op dit moment bevindt de planvorming zich in een fase van ontwikkeling en voorbereiding. In dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te beoordelen of de voorgenomen plannen stuiten op conflicten met de vigerende natuurwetgeving. De gemeente Wervershoof heeft Altenburg & Wymenga verzocht het onderzoek en de beoordeling uit te voeren.

Doel

Deze studie is een ecologische quickscan. De effecten van de beoogde woningbouw worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Nota Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en faunawet. Voor meer informatie over de ecologische wet- en regelgeving wordt verwezen naar bijlage 1. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek.

Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- De voorgenomen plannen: in dit hoofdstuk wordt het onderzoeksgebied afgebakend en wordt een beschrijving gegeven van de aard van de activiteit en aspecten met betrekking tot aanleg en gebruik (hoofdstuk 2).
- Relevante natuurwaarden: in dit hoofdstuk worden de relevante beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven (hoofdstuk 3).
- Effectbepaling en beoordeling: hier wordt bepaald wat het effect van de ingreep op de natuurwaarden is en wordt een beoordeling gegeven in het kader van de natuurwetgeving (hoofdstuk 4).
- Conclusies: In dit hoofdstuk wordt de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving kort samengevat en wordt vermeld welke consequenties daaraan verbonden zijn (hoofdstuk 5).

Aanpak

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk met de relevante natuurwaarden (hoofdstuk 3) is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Daarnaast is op 9 juni 2008 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de aanwezigheid van en mogelijkheden voor beschermde en/of kritische soorten. Voor een uitgebreidere beschrijving van de aanpak ten aanzien van hoofdstuk 3 wordt verwezen naar de paragrafen 1.2 en 2.3 in bijlage 1. De hoofdstukken 4 en 5 zijn vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

Altenburg & Wymenga presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het

onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto 1.

Het zuidelijke perceel, met op de voorgrond de elzenhaag en links de watergang Narrevliet (foto A&W).

Foto 2.

Het noordelijke perceel met links de watergang tussen de twee percelen (foto A&W).

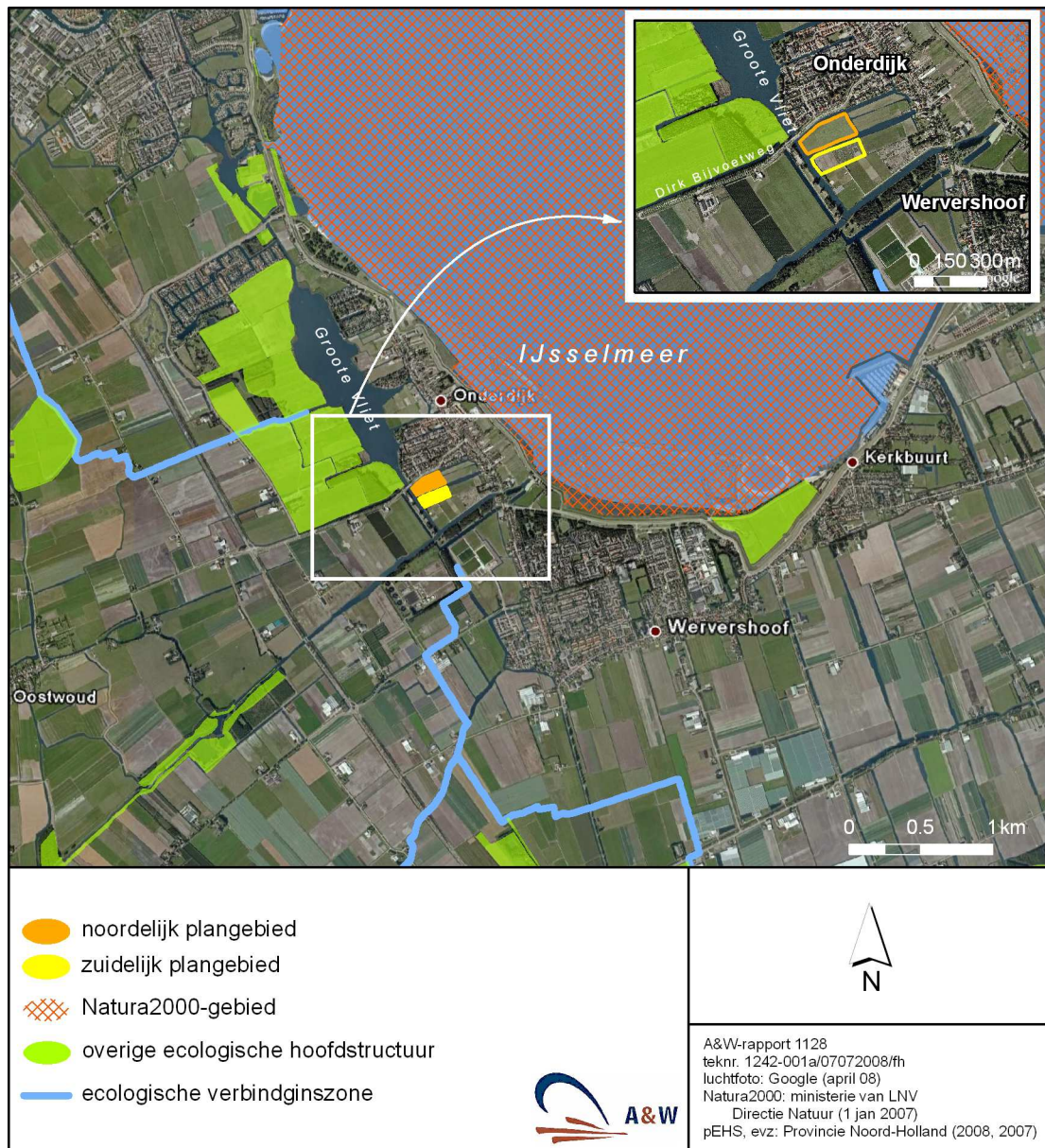
2. VOORGENOMEN PLANNEN

2.1. HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied ligt aan de zuidwestzijde van de wijk Onderdijk in de gemeente Wervershoof. Het gebied is omsloten door de Dirk Bijvoetweg, Onderdijk en de watergang Narrevliet ten zuiden van de Groote Vliet. Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 3,5 ha en bestaat uit twee afzonderlijke percelen die gescheiden worden door een vaart. Het noordelijke perceel (2 ha) bestaat geheel uit agrarisch grasland en wordt aan alle zijden omringd door brede watergangen. Op dit perceel is geen bebouwing of opgaande begroeiing aanwezig. Het zuidelijke perceel (1,5 ha) is in gebruik voor de tuinbouw, hier worden onder andere Pioenrozen verbouwd. Dit perceel grenst aan de noord- en westzijde aan brede watergangen, waarlangs een elzenhaag staat. Aan de zuid- en oostzijde grenst dit perceel aan agrarisch gebied. Op deze grens lopen sloten van ongeveer 5-10 m breed. Op het perceel is geen bebouwing aanwezig.

2.2. INRICHTINGSPLANNEN

Op de beide percelen beoogt men de nieuwbouw van in totaal ongeveer 70 woningen. Van 'hoogbouw' zal waarschijnlijk geen sprake zijn. De precieze inrichting van het plangebied is op dit moment nog niet bekend. Voor een landschappelijke inpassing van het project, beoogt men aan de westzijde een natuurvriendelijke inrichting die de overgang naar de Narrevliet versterkt.

Figuur 1.
Ligging van het plangebied en beschermde gebieden in de omgeving.

3. RELEVANTE NATUURWAARDEN

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van natuurwaarden die aanwezig zijn binnen en in de omgeving van het plangebied en die tevens beschermd zijn in het kader van ecologische wet- en regelgeving. Er wordt nader ingegaan op natuurwaarden die door hun nabijheid mogelijk beïnvloed kunnen worden door de werkzaamheden ten behoeve van de herinrichting van het plangebied.

3.1. BESCHERMDE GEBIEDEN

Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied (www.minlnv.nl). Het IJsselmeer, dat op ongeveer 600 m afstand van het plangebied ligt, is het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Het IJsselmeer is van belang voor een groot aantal natuurwaarden waarvoor in het ontwerpbesluit instandhoudingsdoelstellingen zijn opgenomen.

Ecologische hoofdstructuur

De begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in Noord-Holland is recent vastgesteld. Het plangebied is geen onderdeel van de EHS (kaartmateriaal provincie Noord-Holland). Ten westen van de Groote Vliet ligt een gebied dat onderdeel is van de EHS. Dit gebied staat omschreven als 'overige ecologische hoofdstructuur'. Het gebied ligt aan de overzijde van de Dirk Bijvoetweg op korte afstand van het noordelijke perceel. Ten zuiden van het plangebied loopt op ongeveer 400 m afstand een ecologische verbindingszone over het Narrevliet richting de Kromme Leek.

Overige gebiedsbescherming

Gebieden kunnen als 'overig' natuurgebied beschermd zijn via het bestemmingsplan buitengebied. Dit geldt niet voor het plangebied. Het gebied ten westen van de Groote Vliet, dat ook onderdeel is van de EHS, is in het bestemmingsplan aangeduid als natuurgebied (med. gemeente Wervershoof).

3.2. BESCHERMDE SOORTEN

Algemeen: beschermde soorten Flora- en faunawet en Rode Lijsten

Gezien de biotopen (grasland en sloten) in en rond het plangebied en gezien waarnemingen uit het verleden, moet mogelijk rekening worden gehouden met soorten die wettelijk beschermd zijn. Deze behoren tot de volgende groepen:

- Amfibieën
- Vissen
- Vogels
- Vleermuizen
- Overige zoogdieren

Op basis van de ligging van het plangebied, de aanwezige biotopen en de aard van de voorgenomen plannen, is het niet waarschijnlijk dat andere soorten of soortgroepen dan de

bovengenoemde worden beïnvloed. Deze niet-relevante en relevante soortgroepen zijn hieronder beschreven.

Niet-relevante soortgroepen

Planten

De begroeiing in het plangebied bestaat uit agrarisch grasland en gekweekte planten. Langs het water op het zuidelijke perceel staat een elzenhaag. Langs de watergangen is vrijwel geen oevervegetatie aanwezig. In het plangebied zijn geen wettelijk beschermde en/of zeldzame planten aangetroffen en deze worden hier ook niet verwacht.

Ongewervelde dieren

Gezien de verspreidingsgegevens en het ontbreken van belangrijke ecologische randvoorwaarden, zoals waardplanten voor dagvlinders, worden in het plangebied geen wettelijk beschermde ongewervelde dieren verwacht (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, EIS *et al.* 2007).

Reptielen

Uit verspreidingsgegevens van reptielen blijkt dat in de ruime omgeving van het plangebied geen reptielen zijn waargenomen (RAVON 2007b). Bovendien vormt het plangebied voor reptielen geen geschikt leefgebied. Op basis hiervan worden geen reptielen in het plangebied verwacht.

Relevante soortgroepen

Amfibieën

Uit verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat er niet veel bekend is van het voorkomen van amfibieën in de omgeving van het plangebied (RAVON 2007b). In 2004 zijn zwaar beschermde Rugstreeppadden aan de westzijde van de Groote Vliet waargenomen (mond. med. dhr. E. Wymenga, Altenburg & Wymenga). In 2007 is deze soort waargenomen op ongeveer 600 m ten westen en 1,5 km ten oosten van het plangebied (www.waarneming.nl). Bovendien is het te verwachten dat in de omgeving van het plangebied enkele algemeen voorkomende, licht beschermde amfibieën voorkomen, zoals Kleine watersalamander, Gewone pad, Meerkikker en Bruine kikker.

De Rugstreeppad is een pioniersoort van open, droog en 'losgrondig' terrein (bijv. zandgrond) met meestal onbegroeid, recent aangelegd of pas geschoond water (Wymenga *et al.* 2006), maar de soort komt ook voor in begroeid water. Het noordelijk deel van het plangebied is voor de Rugstreeppad niet geschikt als leefgebied, door de eenvormige grasmatten en beschoeide oevers. Omdat de sloten aan de zuid- en oostzijde van het zuidelijke perceel een natuurlijke oever hebben en dit perceel een losgrondig karakter heeft, is het potentieel geschikt als leefgebied voor de Rugstreeppad. Gezien de waarnemingen in de directe omgeving en de mobiliteit van de soort, is het niet uitgesloten dat op het zuidelijk perceel Rugstreeppadden voorkomen.

Van de bovengenoemde licht beschermde amfibieën kunnen enkele soorten mogelijk geschikt leefgebied vinden in het plangebied. Tijdens het veldbezoek werd een juveniele Meerkikker waargenomen en enkele ongedetermineerde groene kikkers (Meerkikker of Bastaardkikker).

Vissen

Het Natuurloket (www.natuurloket.nl) geeft aan dat in één van de kilometerhokken waar het plangebied deel van uitmaakt, vijf juridisch zwaarder beschermde vissen zijn waargenomen. Hoogstwaarschijnlijk gaat het hier om waarnemingen bij het gemaal aan de IJsselmeerdijk.

Uit verspreidingsgegevens van vissen en eerder onderzoek door Altenburg & Wymenga blijkt dat in de omgeving van het plangebied de wettelijk beschermde Bittervoorn en Kleine modderkruiper voorkomen (De Nie 1996, De Vries 2006). Tevens worden waarnemingen van de middelzwaar beschermde Rivierdonderpad en de zwaar beschermde Grote modderkruiper en Rivierprik vermeld (De Nie 1996). Van deze waarnemingen betreffen die van Rivierprik en Rivierdonderpad waarschijnlijk vangsten uit het IJsselmeer. De watergangen rond het plangebied hebben geen betekenis voor deze soorten. Waarnemingen van Grote modderkruipers ten noorden van het Noordzeekanaal worden betwijfeld en berusten mogelijk op foutieve determinaties (RAVON 2007a).

In de watergangen rond het plangebied kunnen naar verwachting de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper en zwaar beschermde Bittervoorn voorkomen.

Vogels

Door het grotendeels ontbreken van opgaande begroeiing is het plangebied slechts beperkt geschikt voor de meeste broedvogels. Het is niet uitgesloten dat in de elzenhaag enkele algemeen voorkomende broedvogels tot broeden komen, zoals Merel, Winterkoning en Heggenmus. Door de huidige bebouwing aan de Dirk Bijvoetweg en de elzenhaag, is het plangebied naar verwachting nauwelijks geschikt voor weidevogels.

Vleermuizen

Uit de geraadpleegde bronnen blijkt dat in de omgeving vier soorten vleermuizen voorkomen. Deze zijn Watervleermuis, Meervleermuis, Dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger (Kapteyn 1995, Limpens *et al.* 1997, Dulleman & Groeneweg 2005). Van Wervershoof is een verblijfplaats van Meervleermuizen bekend van ongeveer 30 exemplaren (Kapteyn 1995, Limpens *et al.* 1997). Wervershoof en de directe omgeving daarvan staan aangegeven als een belangrijk gebied voor de Meervleermuis (Dijkstra 1997).

Foerageergebied

Door de aanwezigheid van water is het plangebied redelijk geschikt als foerageergebied voor Dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. De watergangen zijn zeer geschikt als foerageergebied voor Meervleermuis en Watervleermuis. De watergang ten noorden van het plangebied is door de verlichting langs de Dirk Bijvoetweg waarschijnlijk minder geschikt voor deze soorten.

Verblijfplaatsen

In het plangebied is geen bebouwing aanwezig en er staan tevens geen bomen die geschikt zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Het is daarmee uitgesloten dat in het plangebied verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebied maken vleermuizen meestal gebruik van lijnvormige landschapselementen om zich te oriënteren. De watergangen langs de percelen kunnen in principe dienen fungeren als dergelijke lijnelementen. Dit geldt voornamelijk voor Water- en Meervleermuizen. Aangezien de watergangen met een oost-west richting geen doorgaande route vormen, wordt een vliegroute van Water- en/of Meervleermuis voornamelijk verwacht over de Narrevliet. De Dwergvleermuis, Ruige

dwergvleermuis en Laatvlieger maken meestal gebruik van opgaande begroeiing, huizenblokken en dergelijke. De elzenhaag ligt geïsoleerd van andere opgaande structuren, waardoor wordt verwacht dat de haag geen deel uitmaakt van een vliegroute.

Overige zoogdieren

In de omgeving van het plangebied is alleen het voorkomen bekend van enkele licht beschermde zoogdieren, zoals Egel, Hermelijn, Bunzing, Haas en enkele muizensoorten (Broekhuizen *et al.* 1992, Van Dulleman & Groeneweg 2005). Zwaarder beschermde zoogdieren worden niet verwacht. In het plangebied kunnen mogelijk enkele van de genoemde licht beschermde zoogdieren geschikt leefgebied vinden.

4. EFFECTBEPALING EN BEOORDELING

4.1. ALGEMEEN

De plannen voor de herinrichting van het plangebied hebben tot gevolg dat een deel van de oppervlakte aan halfnatuurlijk biotoop verandert in verhard terrein en gebouwen. Onderwerp van onderzoek is daarom of en in hoeverre habitatverlies voor soorten optreedt. Tevens kan de inrichting en het nieuwe gebruik van het plangebied leiden tot een verlies van kwaliteit van het beschikbare biotoop voor soorten met een beschermde status. Factoren die daarbij een rol kunnen spelen, zijn bijvoorbeeld verstoring tijdens de bouw en lichtverstoring. De relevante gebieden en soorten die mogelijk door deze factoren negatieve effecten kunnen ondervinden, worden hieronder besproken.

4.2. EFFECTEN OP BESCHERMDE GEBIEDEN

Natura 2000-gebieden

Gezien de aard van de herinrichting en het gebruik van het omliggende gebied, worden geen negatieve effecten op de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied IJsselmeer verwacht. De plannen stuiten niet op bezwaren vanuit de Natuurbeschermingswet.

Ecologische Hoofdstructuur

Bij ingrepen nabij de EHS geldt dat deze de wezenlijke waarden van de EHS niet mogen schaden. Onder de wezenlijke waarden van de EHS worden niet alleen natuurwaarden gerekend, maar ook zaken als openheid, rust en duisternis.

Het plangebied, met name het noordelijke perceel, ligt in de nabijheid van een onderdeel van de EHS te westen van de Groote Vliet. Gezien het gebruik van het omliggende gebied en de aard van de geplande ingreep, worden geen effecten verwacht op de wezenlijke waarden van de EHS.

Overige gebiedsbescherming

Hierboven werd ten aanzien van de EHS geconcludeerd dat er geen negatieve effecten op het gebied ten westen van de Groote Vliet worden verwacht, dat in het Bestemmingsplan is aangegeven als overige natuur. De herinrichting van het plangebied stuit dan ook niet op bezwaren vanuit die regelgeving.

4.3. EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN

Amfibieën

Het noordelijke perceel is niet geschikt als leefgebied voor de Rugstreeppad. Bebouwing van dit perceel zal geen negatieve effecten hebben op de soort en zal ten aanzien van de Rugstreeppad geen conflict met de Flora- en faunawet veroorzaken.

Aangezien op het zuidelijke perceel de aanwezigheid van Rugstreeppadden niet is uit te sluiten, kan hier bij bebouwing mogelijk een deel van het leefgebied van deze soort verloren gaan. Hierdoor ontstaat een conflict met de Flora- en faunawet. Omdat niet duidelijk is of hier daadwerkelijk Rugstreeppadden voorkomen, is aanvullend onderzoek noodzakelijk.

Daarmee kan worden bepaald of de plannen een conflict met de Flora- en faunawet veroorzaken.

Bij de herinrichting van het plangebied gaat mogelijk een deel van het leefgebied van enkele licht beschermde amfibieën verloren. Voor deze soorten is in de omgeving ruim voldoende alternatief leefgebied aanwezig en na voltooiing kunnen enkele soorten weer geschikt leefgebied vinden in het plantgebied. Bovendien geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling van ontheffing bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De plannen veroorzaken ten aanzien van licht beschermde amfibieën geen conflicten met de Flora- en faunawet.

Vissen

Indien ingrijpende werkzaamheden aan de watergangen en/of de oevers rond het plangebied moeten worden uitgevoerd (bijvoorbeeld dempen), treden mogelijk negatieve effecten op voor wettelijk beschermde vissen. In dat geval veroorzaken de werkzaamheden een conflict met de Flora- en faunawet. Op dit moment is niet duidelijk of in de watergangen wettelijk beschermde vissen voorkomen.

Wanneer werkzaamheden aan de watergangen en/of oevers worden uitgevoerd, is aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van wettelijk beschermde vissen noodzakelijk om te bepalen of de plannen een conflict met de Flora- en faunawet veroorzaken. Indien geen werkzaamheden aan de watergangen en oevers plaatsvinden, veroorzaakt de herinrichting ten aanzien van vissen geen conflict met de Flora- en faunawet.

Vogels

Vogels zijn vooral in het broedseizoen gevoelig voor verstoring. Indien de werkzaamheden voor de beoogde herinrichting starten binnen het broedseizoen, worden mogelijk nesten en broedende vogels in of in de omgeving van het plangebied verstoord. Deze verstoring is niet toegestaan. Het broedseizoen van de betreffende vogels loopt van half maart tot half juli. De werkzaamheden dienen buiten deze periode te worden gestart. Wanneer vóór het broedseizoen gestart wordt met de werkzaamheden, zullen zich geen broedvogels in het gebied vestigen door de verstoring die de werkzaamheden tot gevolg hebben. Indien onverhoopt toch in het plangebied wordt genesteld, moeten de werkzaamheden worden gestaakt tot na het broedseizoen. Daarom is het in dat geval verstandig om maatregelen te nemen die voorkomen dat er tijdens de werkzaamheden vogels in het gebied gaan nestelen. Deze maatregelen zijn bijvoorbeeld het afdekken van zandhopen en het direct afvoeren van snoei- en kaphout.

Vleermuizen

Foeragegebied

Door de herinrichting wordt het plangebied mogelijk (tijdelijk) minder geschikt of ongeschikt als foeragegebied voor de in de omgeving voorkomende vleermuizen. In de omgeving van het plangebied is voor de betreffende vleermuizen ruim voldoende alternatief foeragegebied aanwezig en mogelijk is het plangebied na voltooiing voor enkele soorten weer te gebruiken als foeragegebied. Er worden ten aanzien van het foeragegebied geen negatieve effecten op vleermuizen verwacht.

Vliegroutes

Door de herinrichting van het plangebied zal de hoeveelheid licht 's nachts toenemen. Vleermuizen zijn op een vliegroute veelal gevoelig voor lichtverstoring. De watergangen

langs de percelen kunnen onderdeel zijn vliegroutes van vleermuizen en deze worden door een toename van de lichtuitstraling worden verstoord.

De watergangen met een oost-west richting vormen geen doorgaande route en er zijn naar verwachting niet belangrijk voor Water- en Meervleermuizen. Bovendien is bij de noordelijke watergang al sprake van enige lichtuitstraling vanaf de Dirk Bijvoetweg. Er worden door de herinrichting van de percelen geen negatieve effecten verwacht op vliegroutes van Water- en Meervleermuizen over deze watergangen. Wel wordt geadviseerd de lichtuitstraling over de watergangen te beperken.

De Narrevliet is potentieel zeer geschikt als onderdeel van een vliegroute van Water- en/of Meervleermuis. Hier is lichtverstoring van vliegroutes door de herinrichting mogelijk. Deze mogelijke verstoring van een vliegroute van vleermuizen over de Narrevliet is te voorkomen door hierbij bij de inrichting van het gebied rekening mee te houden. Dit kan worden gerealiseerd door het gebruik van armaturen die het licht niet in de richting van het water schijnen en door het plaatsen van opgaande begroeiing tussen de nieuwe woningen en de Narrevliet. Indien geen rekening wordt gehouden met een mogelijke vliegroute van vleermuizen over de Narrevliet, is nader onderzoek nodig om te bepalen of de plannen ten aanzien van vleermuizen een conflict veroorzaken met de Flora- en faunawet.

De Dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger maken meestal gebruik van opgaande structuren (huizen, bomenrijen) op vliegroutes. Dergelijke structuren zijn slechts geïsoleerd in het plangebied aanwezig. Bovendien zijn de genoemde soorten minder gevoelig voor lichtverstoring dan bijvoorbeeld Meervleermuizen. Daarom worden geen negatieve effecten op vliegroutes van deze soorten verwacht.

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Er worden dan ook geen negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen verwacht.

Overige zoogdieren

Door de uitvoering van de herinrichting gaat voor enkele lichtbeschermd zoogdieren (tijdelijk) een deel van het leefgebied verloren. Voor de betreffende soorten is voldoende alternatief leefgebied aanwezig en na voltooiing zal het gebied gedeeltelijk weer geschikt zijn als leefgebied. Daarbij komt, dat voor licht beschermd soorten een vrijstelling van ontheffing geldt bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De herinrichting van het plangebied veroorzaakt ten aanzien van deze zoogdieren geen conflict met de Flora- en faunawet.

4.4. SAMENVATTENDE TABEL

In tabel op de volgende pagina is samengevat welke beschermde en kritische soorten (mogelijk) in het plangebied en omgeving voorkomen. Aangegeven is voor welke soorten ontheffing moet worden aangevraagd en of daarbij aanvullende voorwaarden gelden om negatieve effecten op de beschermde soorten te voorkomen.

Tabel 1.

Overzicht van beschermde en kritische planten- en diersoorten die in het plangebied en omgeving voorkomen, met hun status volgens de Flora- en faunawet en Rode Lijsten. Een Rode Lijst heeft de categorieën: gevoelig (GE), kwetsbaar (KW), bedreigd (BE) en ernstig bedreigd (EB). Voorkomen: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig gezien biotoop en verspreiding, maar niet vastgesteld. Bij vleermuizen: (f) = mogelijk foeragerend.

Soorten per categorie Flora- en faunawet	Plan- gebied	Om- geving	Rode lijst met status	Ontheffingsaanvraag nodig?
Categorie 1 (lichte bescherming)				
Algemeen voorkomende amfibieën (zie paragraaf 3.2)	(+)	+	-	Nee
Algemeen voorkomende zoogdieren (zie paragraaf 3.2)	(+)	+	-	Nee
Categorie 2 (middelzware bescherming)				
Inheemse broedvogels	(+)	+		Nee, mits voorwaarden opgevolgd
Kleine modderkruiper	(+)	+	-	Nader onderzoek nodig ¹
Rivierdonderpad	-	+	-	Nee
Categorie 3: (zware bescherming)				
Rugstreeppad	(+)	+	-	Nader onderzoek nodig ²
Rivierprik	-	+	-	Nee
Bittervoorn	(+)	+	KW	Nader onderzoek nodig ¹
Meervleermuis	(+)	+	-	Nee, mits voorwaarden opgevolgd
Watervleermuis	(+)	+	-	Nee, mits voorwaarden opgevolgd
Dwergvleermuis	(f)	+	-	Nee
Ruige dwergvleermuis	(f)	+	-	Nee
Laatvlieger	(f)	+	-	Nee

1) Nader onderzoek alleen noodzakelijk indien werkzaamheden aan watergangen en/of oevers worden uitgevoerd.

2) Dit geldt alleen voor het zuidelijke perceel.

5. CONCLUSIES

In dit hoofdstuk worden de conclusies ten aanzien van relevante beschermde gebieden en soorten uit het vorige hoofdstuk nog eens op een rij gezet en wordt aangegeven hoe de voorgenoemde plannen zich verhouden tot de vigerende ecologische wet- en regelgeving.

5.1. CONCLUSIES M.B.T. BESCHERMDE GEBIEDEN

Natura 2000-gebieden

Er worden geen negatieve effecten verwacht op Natura 2000-gebieden en er zijn vanuit de Natuurbeschermingswet geen bezwaren tegen de beoogde plannen.

Ecologische Hoofdstructuur

Verwacht wordt, dat de wezenlijke waarden van de EHS ten westen van de Groote Vliet geen negatieve invloed zullen ondervinden van de beoogde herinrichting. De plannen stuiten niet op bezwaren vanuit de regelgeving ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur

Overige beschermde gebieden

Er worden geen negatieve effecten verwacht op overige beschermde gebieden en geen knelpunten verwacht met de betreffende regelgeving.

5.2. CONCLUSIES M.B.T. BESCHERMDE SOORTEN

Amfibieën

Op het zuidelijke perceel is aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van de zwaar beschermde Rugstreeppad nodig, om te bepalen of de plannen ten aanzien van deze soort stuiten op een conflict met de Flora- en faunawet. Op het noordelijke perceel wordt de aanwezigheid van de Rugstreeppad niet verwacht.

Door de herinrichting treden voor enkele licht beschermde amfibieënsoorten mogelijk negatieve effecten op. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van ontheffing bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Er zijn ten aanzien van deze licht beschermde amfibieën geen conflicten met de Flora- en faunawet.

Vissen

Indien werkzaamheden aan de watergangen en/of de oevers van de percelen worden uitgevoerd, is nader onderzoek naar het voorkomen van wettelijk beschermde vissen nodig om te bepalen of er ten aanzien van vissen conflicten optreden met de Flora- en faunawet.

Indien geen werkzaamheden plaatsvinden aan oevers en watergangen, veroorzaken de plannen ten aanzien van vissen geen conflicten met de Flora- en faunawet.

Vogels

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt ten aanzien van vogels geen conflict met de Flora- en faunawet, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarde:

- De werkzaamheden voor de herinrichting van het plangebied mogen geen verstoring opleveren voor broedvogels. In paragraaf 4.3 onder het kopje 'Vogels' is uitgelegd, hoe aan deze voorwaarde kan worden voldaan.

Vleermuizen

Indien bij de herinrichting van het plangebied ten aanzien van lichtuitstraling rekening wordt gehouden met mogelijk aanwezige vliegroutes van Water- en/of Meervleermuizen over de Narrevliet, veroorzaken de plannen ten aanzien van vleermuizen geen conflicten met de Flora- en faunawet. Bovendien wordt geadviseerd om ook lichtuitstraling naar de overige watergangen te beperken. De beoogde ecologische inrichting van de westzijde van het plangebied, kan ervoor zorgen dat lichtuitstraling over de Narrevliet wordt voorkomen. Maatregelen om lichtuitstraling op de watergangen te voorkomen of te beperken worden beschreven in paragraaf 5.3.

Indien bij de herinrichting geen rekening wordt gehouden met de mogelijke effecten van lichtverstoring op vleermuizen, is aanvullend onderzoek nodig naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen om te bepalen of de plannen een conflict veroorzaken met de Flora- faunawet.

Zoogdieren

Bij de herinrichting treden mogelijk negatieve effecten op voor enkele licht beschermde zoogdieren. Voor licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van ontheffing bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De plannen veroorzaken ten aanzien van zoogdieren (exclusief vleermuizen) geen conflict met de Flora -en faunawet.

5.3. AANBEVELINGEN

De initiatiefnemer beoogt mogelijk een natuurvriendelijke inrichting van de westzijde van het plangebied. Hieronder volgen enige adviezen ten aanzien van dat voornemen. Tevens wordt ingegaan op de in dit rapport gestelde voorwaarde ten aanzien van het tegengaan van lichtuitstraling op de Narrevliet in verband met mogelijk aanwezige vliegroutes van Water- en/of Meervleermuizen.

De Narrevliet vormt een natte verbinding tussen de Groote Vliet en de Kromme Leek. In de huidige situatie is sprake van een halfnatuurlijke onverlichte overgang naar het plangebied. Bij de herinrichting van het plangebied bestaat de mogelijkheid dat de overgang tussen de geplande woningen (bebouwing) en de Narrevliet (natuur) erg abrupt wordt. Door een natuurvriendelijke inrichting van de westzijde kan dit worden voorkomen. Een goede mogelijkheid is de aanleg van een vooroever. Achter deze vooroever (van bijvoorbeeld stortsteen) kan dan een beschutte oeverzone worden ontwikkeld. In deze zone kunnen mogelijkheden ontstaan voor bijvoorbeeld vissen, amfibieën en kleine zoogdieren. Door het aanbrengen van een strook met opgaande begroeiing tussen de oeverzone en de nieuwe woningen ontstaat vervolgens een meer geleidelijke overgang richting de bebouwing.

In de rapportage is een voorwaarde gesteld om ten aanzien van vleermuizen conflicten met de Flora- en faunawet te voorkomen door lichtuitstraling op de Narrevliet tegen te gaan. De hierboven genoemde strook met opgaande begroeiing speelt hierbij een belangrijke rol. Een dergelijke strook kan ervoor zorgen dat er weinig licht vanuit het plangebied op de Narrevliet valt. Lichtuitstraling op de Narrevliet en andere watergangen kan in sterke mate beperkt

worden door het gebruik van armaturen die voorkomen dat licht in de richting van het water straalt. Indien beide maatregelen worden genomen, zullen de lichtcondities voor Water- en Meervleermuizen, die mogelijk gebruik maken van de Narrevliet, niet verslechteren.

LITERATUUR

- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (eds.) 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Dijkstra, V. 1997. Belangrijke zoogdiergebieden in Nederland. Mededeling 37 van de vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ), Utrecht.
- Dulleman, D. & M. Groeneweg 2005. Ecologische beoordeling van de realisatie van sportvelden en woningbouw aan de Westrandzone te Wervershoof. A&W-rapport 728. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers (eds.) 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV 2003. Ondernemen en de Flora- en faunawet. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV 2004. Werken aan Natura 2000. Handreiking voor de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Concept Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Nie, H.W. de 1996. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Stichting Atlas verspreiding Nederlandse zoetwatervissen. Media Publishing Int., Doetinchem.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata). – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- RAVON 2007a. Grote modderkruiper in Noord Holland. RAVON 26: p31.
- RAVON 2007b. Waarnemingenoverzicht 2006. RAVON 27: 46-64.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Vries, E.W. de 2006. Ecologische beoordeling van stadsuitbreiding Medemblik (Schepenwijk II). A&W-rapport 823. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

Geraadpleegde internetsites

- www.minlnv.nl
- www.natuurloket.nl
- www.waarneming.nl

BIJLAGEN

1. RELEVANTE NATUURWETGEVING

BIJLAGE 1 RELEVANTE NATUURWETGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. Deze is in dit hoofdstuk kort samengevat. Voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten raadplege men de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming (§2.1) en soortbescherming (§2.2).

1. GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met bijzondere natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Hierbij gaat het om Natura 2000-gebieden, de Ecologische hoofdstructuur, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide gebieden.

1.1 Natuurbeschermingswet 1998 en overige gebiedsbescherming

Natura 2000 is een netwerk van beschermde gebieden in de Europese Unie, dat wordt opgebouwd ter behoud en herstel van biodiversiteit. De Nederlandse Natura 2000-gebieden vormen een essentiële schakel in de internationale vliegroute van vele soorten trekvogels. Een aantal natuurgebieden is bijzonder internationaal belang, zoals de Waddenzee, de duinen en de laagveenmoerassen. Voor een aantal planten- en diersoorten, die meer of minder onder druk staan, zoals de Noordse woelmuis, de Grote vuurvinder en de Groenknolorchis heeft Nederland ook een grote internationale verantwoordelijkheid. Met de Nederlandse bijdrage aan Natura 2000 wordt voorkomen dat de natuur in Europa verder achteruitgaat. Om dit Natura 2000-netwerk in Nederland adequaat in stand te houden, te herstellen en te beschermen is het nodig om hieraan een wettelijk regime te verbinden: de Natuurbeschermingswet 1998.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Daarmee verankerde Nederland de gebiedsbescherming van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving. De Natura 2000-gebieden die in het kader van deze richtlijnen zijn vastgesteld, worden ook wel Vogelrichtlijn- c.q. Habitatrichtlijngebieden of Speciale beschermingszones (SBZ's) genoemd. Handelingen die deze gebieden schaden zijn verboden, tenzij de Provincie vergunning verleent. Habitatrichtlijngebieden zijn aangewezen vanwege bijzondere habitats en soorten. Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen ter bescherming van leefgebieden van bedreigde vogels en trekvogels. De soorten en habitats waarvoor een gebied is aangewezen, worden de 'kwalificerende waarden' genoemd.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat er voor ieder Natura 2000-gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld waarin heldere instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Op basis daarvan worden de komende jaren beheerplannen ontwikkeld. Daarin is vastgelegd hoe habitattypen en soorten in een Natura 2000-gebied beschermd worden en welke activiteiten in en om de Natura 2000-gebieden zijn toegestaan. Totdat de nieuwe aanwijzingsbeschikkingen definitief zijn vastgesteld, gelden de vigerende kwalificerende waarden.

Als er activiteiten in of nabij een Natura 2000-gebied plaatsvinden, moet oriënterend onderzoek uitwijzen of er een kans is dat deze significant negatieve effecten op de

instandhoudingsdoelstellingen of kwalificerende waarden van de Natura 2000-gebieden hebben. Er zijn drie uitkomsten mogelijk (ministerie van LNV 2005):

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat een vergunning moet worden aangevraagd middels de zogenaamde Verslechterings- en verstoringstoets.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dan moet een vergunningsprocedure worden gevolgd middels een Passende beoordeling. Hiervoor is onderzoek nodig op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Als op grond hiervan wederom blijkt dat niet valt uit te sluiten dat het plan significante gevolgen heeft voor het gebied, kan de provincie slechts een vergunning verlenen als voldaan wordt aan de zogenaamde 'ADC-criteria'. Dat wil zeggen dat er geen alternatieven zijn, er een dwingende reden van groot openbaar belang met het plan is gemoeid en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden is gerealiseerd.

Bij een Passende beoordeling volgt een strengere toetsing. De Verslechterings- en verstoringstoets en de Passende beoordeling vallen buiten de reikwijdte van deze beoordeling. Ze worden toegelicht in hoofdstuk 7, waarin het vervolgtraject wordt beschreven.

De kwaliteit van Natura 2000-gebieden is mede afhankelijk van de ruime omgeving. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet deze beoordeeld worden. Activiteiten op korte afstand van een Natura 2000-gebied kunnen bijvoorbeeld kwalificerende soorten in het Natura 2000-gebied verstoren of verontrusten. Ook activiteiten op grotere afstand van een Natura 2000-gebied kunnen gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden, zoals hydrologische effecten en verstoring als gevolg van grote grondwateronttrekkingen, ingebruikname van vliegvelden en dergelijke. Verstoring treedt ook op als kwalificerende soorten uit het Natura 2000-gebied gebruik maken van de omgeving en dat gebruik door ruimtelijke ontwikkelingen bedreigd wordt. Een dergelijke situatie kan zich voordoen bij een soort als de Wespandief, die binnen een straal van zeven km rond zijn nest foerageergebieden bezoekt. Als een Natura 2000-gebied is aangewezen als broedgebied voor deze soort, zijn hiermee ook zijn foerageergebieden rond het Natura 2000-gebied beschermd. De bescherming van Natura 2000-gebieden is dus ook buiten de gebiedsgrenzen van kracht. Dit wordt aangeduid met de term externe werking. Locale en regionale overheden mogen in bestemmingsplannen geen ontwikkelingen mogelijk maken die in potentie een bedreiging voor Natura 2000-gebieden inhouden. Dit geldt voor nieuwe ontwikkelingen maar in beginsel ook voor bestaand gebruik.

Onder de vernieuwde Nb-wet vervalt het onderscheid tussen Staatsnatuurmonumenten en Beschermd Natuurmonumenten. Beide vallen onder de noemer Beschermd Natuurmonumenten. Als Beschermd Natuurmonumenten binnen Natura 2000-gebieden liggen, worden de natuurwaarden en het natuurschoon waarvoor deze gebieden onder de oude wet zijn aangewezen, opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Het oude beschermingsregime treedt terug. Handelingen in of rondom Beschermd Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, zijn verboden als ze schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of als ze het Beschermd Natuurmonument ontsieren. Dit geldt echter niet als de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan. In uitzonderingsgevallen kan het Rijk de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dient hij *compenserende* dan wel *mitigerende* (*verzachtende*) maatregelen te treffen (ministerie van LNV 2003).

De bescherming van de overige natuurgebieden is geregeld in bestemmingsplannen, die zijn opgesteld krachtens de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

1.2 Gebiedsbescherming in een ecologische beoordeling

Bij een ecologische beoordeling dient onderzocht te worden of de beoogde plannen een bedreiging vormen voor beschermde (natuur)gebieden in de regio. De volgende vragen komen daarbij aan de orde:

1. Liggen er beschermde (natuur)gebieden in het plangebied of nabije omgeving?
2. Heeft de activiteit mogelijk (significant) negatieve gevolgen voor de beschermde gebieden (externe werking)?
3. Zijn die gevolgen te voorkomen?
4. Welke consequenties heeft dat voor de plannen (conclusies)?

Binnen de Natuurbeschermingswet vormen de eerste drie vragen de zogenaamde 'Voortoets'.

2. SOORTBESCHERMING

2.1 Flora- en faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming geregeld. Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

‘Zorgvuldig handelen’ (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een *inspanning* om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te *voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken*, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning, bijvoorbeeld om verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Drie beschermingsregimes

In 2005 is een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren veranderd. Er zijn nu drie beschermingscategorieën. De indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de soorten in Nederland, waarbij ook de beschermde soorten onder de Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën:

1. soorten waarvoor *vrijstelling* mogelijk is (licht beschermde soorten);
2. soorten waarvoor vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een goedgekeurde *gedragscode* (middelzwaar beschermde soorten);
3. soorten waarvoor *ontheffing* moet worden aangevraagd (zwaar beschermde soorten).

Categorie 1. De eerste categorie geldt voor een aantal beschermde, maar algemeen voorkomende planten- en diersoorten (zoals Zwanenbloem, Bosmuis, Bunzing, Bruine kikker), volgens tabel 1 bij de AMvB. De wetgever gaat ervan uit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Voor deze soorten geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Categorie 2. De tweede categorie geldt de soorten die zijn vermeld in tabel 2 bij de AMvB. De *gedragscode* die voor vrijstelling is vereist, moet ter goedkeuring zijn ingediend bij de minister van LNV. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen voorkomen - of zoveel mogelijk beperkt - wordt. Er moet *aantoonbaar* volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er nog geen gedragscode is, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een ‘lichte toets’. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort *in relatie tot de omliggende populaties*. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is.

Categorie 3. De soorten van de derde categorie zijn in tabel 3 van de AMvB genoemd. Deze tabel bevat de soorten die op bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan en andere aangewezen soorten. Wanneer verbodsbepalingen worden overtreden is een ontheffingsaanvraag nodig, die wordt getoetst aan drie criteria (de zogenaamd ‘uitgebreide toets’):

1. de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;

2. er is geen alternatief voor de ingreep;
3. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang.

Voor een ontheffing moet aan alle drie de criteria zijn voldaan.

Vogels

Voor vogels geldt een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Dat betekent dat het in die periode niet is toegestaan om werkzaamheden in een gebied te starten die bedreigend zijn voor broedvogels. Voor de meeste soorten geldt een broedseizoen van 15 maart tot en met 15 juli. Wanneer vóór het broedseizoen wordt gestart met de schadelijke werkzaamheden, is de kans zeer gering dat daar broedvogels gaan nestelen.

2.2 Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die vanwege hun aantalsverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Wel verwacht het ministerie van LNV van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten. Een aantal Rode-Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet.

2.3 Soortbescherming in een ecologische beoordeling

In een ecologische beoordeling worden ten aanzien van soortbescherming de volgende vragen beantwoord:

1. Komen in het plangebied beschermde en kritische soorten en vegetaties voor?
2. Zo ja, worden deze bij realisatie van het plan geschaad en kan dat voorkomen worden?
3. Zijn er vanuit de Flora- en faunawet bezwaren tegen de plannen en zijn dientengevolge ontheffingsaanvragen nodig?

Relevante soorten en vegetaties

Voor de eerste stap zijn overzichtswerken, websites en andere bronnen geraadpleegd en is veldonderzoek uitgevoerd. Daarbij is ook informatie van derden betrokken. Er is daarbij vooral gelet op soorten die in het kader van de Flora- en faunawet en de Europese richtlijnen zijn beschermd, soorten die zijn opgenomen in de Rode Lijsten van kwetsbare en bedreigde soorten van Nederland en soorten die een indicatie geven van bepaalde ecologische kwaliteiten van het plangebied.

Bronnen

In de ecologische beoordeling is per soortgroep steeds als eerste bron het Natuurloket geraadpleegd (www.natuurloket.nl). Het Natuurloket geeft een overzicht van de gegevens van de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's), die zijn verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora & Fauna (VOFF). De gegevens zijn weergegeven op kilometerhokniveau¹. Aangezien de kilometerhokken niet exact samenvallen met de grenzen van het plangebied, kan het zijn dat de genoemde soorten niet in het plangebied voorkomen.

¹ Kilometerhokken: De kaart van Nederland is door de Topografische Dienst verdeeld in blokken van 1 bij 1 km, de zogenaamde kilometerhokken. De plaatsaanduiding van een kilometerhok bestaat uit de coördinaten van de x-as en de y-as die elkaar in de linker onderhoek van het hok snijden.

Ook zijn de gegevens soms (tientallen) jaren oud. De beschermde soorten worden op het natuurloket niet bij name genoemd. De gegevens zijn ter betaling opvraagbaar.

Daarnaast is in een aantal overzichtswerken en websites nagegaan welke bijzondere en beschermde planten- en diersoorten er in de ruime omgeving van het betreffende plangebied voorkomen. De meeste van deze bronnen presenteren hun gegevens op een schaal van 5x5 km grote uurhokken, waardoor de gegevens een ruimer gebied beslaan dan het plangebied.

Veldonderzoek

De natuurwaarden worden eveneens onderzocht aan de hand van een veldbezoek. Hierbij wordt gelet op (sporen van) de aanwezigheid van beschermde en kwetsbare soorten in het plangebied. Daarnaast wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten, waarvan het voorkomen in de omgeving bekend is, de ecologische randvoorwaarden in het plangebied aanwezig zijn.

Effecten

Na de beschrijving van de relevante soorten die in en nabij het plangebied voorkomen, volgt een overzicht van de te verwachten effecten van de ingreep op de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Deze verstoringen kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. We maken hier volgens de voorschriften van LNV in Werken aan Natura 2000 (ministerie van LNV 2004) onderscheid in vijf soorten effecten, onder te verdelen in kwantitatieve effecten (winst of verlies van habitats), kwalitatieve effecten (chemische effecten, fysieke effecten en verstoring) en achteruitgang in ruimtelijke samenhang (versnippering).

Beoordeling

Indien negatieve effecten niet voorkomen kunnen worden en verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden worden, zijn voor bepaalde soorten ontheffingsaanvragen noodzakelijk. In dat geval wordt geadviseerd of daarbij verzachtende en compenserende maatregelen nodig zijn.

